

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-04-11

Diarienummer 2025-785

Handläggare

Pia Gustafsson

Telefon: 031-368 37 97

E-post: pia.gustafsson@miljo.goteborg.se

Göteborgs Stads taxa för prövning och tillsyn enligt alkohollagen, lagen om tobak och liknande produkter, samt lagen om tobaksfria nikotinprodukter

Förslag till beslut

1. Miljö- och klimatnämnden godkänner förslag till taxa för prövning och tillsyn enligt alkohollagen, lagen om tobak och liknande produkter, samt lagen om tobaksfria nikotinprodukter i enlighet med tjänsteutlåtandets bilaga 1.
2. Miljö- och klimatnämnden hemställer att kommunfullmäktige fastställer miljö- och klimatnämndens taxa för prövning och tillsyn enligt alkohollagen, lagen om tobak och liknande produkter, samt lagen om tobaksfria nikotinprodukter i enlighet med tjänsteutlåtandets bilaga 1 att gälla från och med den 1 januari 2026.
3. Miljö och klimatnämnden hemställer att kommunfullmäktige upphäver Förslag till nya avgifter med anledning av ny alkohollag (2010:1622), beslutad i kommunfullmäktige den 12 maj 2011 § 6, samt Avgiftsjustering för tillståndsärenden enligt alkohollagen, beslutad i kommunfullmäktige den 6 februari 2014 § 17, från den 1 januari 2026.
4. Miljö- och klimatnämnden hemställer att kommunfullmäktige upphäver avgifter för tillstånd och tillsyn enligt Lag om tobak och liknande produkter (2018:2088), beslutad i kommunfullmäktige den 23 maj 2019, § 27, från 1 januari 2026.
5. Miljö- och klimatnämnden hemställer att kommunfullmäktige upphäver taxa för miljö- och klimatnämndens verksamhet enligt lag om tobaksfria nikotinprodukter, beslutad i kommunfullmäktige den 8 december 2022 § 29, från den 1 januari 2026.

Sammanfattning

Miljöförvaltningen föreslår att miljö- och klimatnämnden godkänner förvaltningens förslag till taxa för miljö- och klimatnämndens verksamhet enligt alkohollagen, lagen om tobak och liknande produkter samt lagen om tobaksfria nikotinprodukter. Förvaltningen föreslår också att nämnden hemställer att kommunfullmäktige fastställer att taxorna ska gälla från och med den 1 januari 2026 samt att kommunfullmäktige upphäver

- Förslag till nya avgifter med anledning av ny alkohollag, beslutad i kommunfullmäktige 12 maj 2011 § 6

- Avgiftsjustering för tillståndsärenden enligt alkohollagen, beslutad i kommunfullmäktige 6 februari 2014 § 17
- Beslut om avgifter för tillstånd och tillsyn enligt Lag om tobak och liknande produkter (2018:2088), beslutad i kommunfullmäktige 23 maj 2019 § 27
- Beslut om taxa för miljö- och klimatnämndens verksamhet enligt lag om tobaksfria nikotinprodukter, beslutad i kommunfullmäktige 8 december 2022 § 22

Avgifterna inom alkohollagen beslutades 2011 och har inte justerats utöver indexuppräkning sedan 2014, medan ansvaret och kraven på arbetsuppgifterna har ökat utifrån hur omvärlden har förändrats. Avgifterna ska spegla kommunens faktiska kostnader för verksamheten och ska följa de allmänna krav som följer av självkostnadsprincipen och som gäller för kommunala taxor. För att utreda vilken konstruktion av taxa som skulle vara den bästa utifrån förutsättningarna att den skulle vara ändamålsenlig och tydlig så gav förvaltningen en extern konsult i uppdrag ta fram ett underlag med förslag på olika möjliga taxekonstruktioner samt för- och nackdelar med dessa. Nämnden beslutade vid sitt sammanträde 17 december 2024 §223 att uppdraga åt förvaltningen att ta fram förslag på nya taxor för alkohol- och tobaksområdet enligt nuvarande modell. För att underlätta för företagen att få avgifter på samma faktura, samt för att effektivisera verksamheten så anser förvaltningen att det är mest ändamålsenligt att ha en taxa för alla tre områden, dvs alkohollagen, lagen om tobak och liknade produkter samt lagen om tobaksfria nikotinprodukter.

Förvaltningen föreslår därför att avgifterna inom alkohol, tobak och liknande produkter, samt tobaksfria nikotinprodukter justeras. Med den nya taxa som nu föreslås kommer förvaltningens intäkter från avgifter att öka med cirka 2,9 miljoner kronor, baserat på nuvarande antal verksamheter samt deras omsättningsnivåer. De avgiftsjusteringar som föreslås i nuvarande taxa sker främst för tillsynsavgifter inom alkoholområdet. Här föreslås en högre fast avgift samt en högre differentiering av avgifter baserade på omsättning av sålda alkoholprodukter. Detta görs för att utjämna skillnaden mellan hur stor del av omsättningen som avgiften för serveringstillstånd utgör. Idag utgör den enbart 0,11% av omsättningen av sålda alkoholdrycker för våra största företag, medan den utgör 2,3% för våra minsta företag. Med föreslagna avgiftsjusteringar så kommer mindre företag att betala 1,7% av sin alkoholomsättning i avgift medan större företag betalar 0,13% av sin alkoholomsättning i tillsynsavgift.

Den föreslagna taxan tar hänsyn till förslaget om så kallad ”gårdsförsäljning”, som för närvarande behandlas av riksdagen. Beslut väntas i april 2025 och denna del blir aktuellt enbart om riksdagen godkänner förslaget och fattar beslut om att införa gårdsförsäljning i alkohollagen.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Avgifterna inom alkohollagen beslutades 2011 och har inte justerats utöver indexuppräkning sedan 2014, medan ansvaret och kraven på arbetsuppgifterna har ökat utifrån hur omvärlden har förändrats. Främst gäller det att arbetet mot organiserad brottslighet har intensifierats. Inom alkohol och tobakslagstiftningarna innebär det att kravet på att utreda att de pengar som används för att köpa eller driva en tillståndspliktig verksamhet är skattade och lagliga pengar är djupare och mer omfattande idag. Detta har resulterat i att delar av tillståndsenhetens verksamhet som skulle kunna finansieras med

avgifter idag finansieras med skattemedel. Förvaltningen föreslår därför att avgifterna inom alkohol, tobak och liknande produkter justeras så att intäkterna motsvarar kostnaderna för den del av verksamheten som kan avgiftsfinansieras. Med den nya taxa som nu föreslås så förväntas förvaltningens intäkter från avgifter att öka med cirka 2,9 miljoner kronor, baserat på nuvarande antal verksamheter samt deras omsättningsnivåer.

De avgiftsjusteringar som föreslås i nuvarande taxa sker främst för tillsynsavgifter inom alkoholområdet. Här föreslås en högre fast avgift samt en högre differentiering av avgifter baserade på omsättning av sålda alkoholprodukter. Detta görs för att utjämna skillnaden mellan hur stor del av omsättningen som avgiften för serveringstillstånd utgör. Idag utgör den enbart 0,11% av omsättningen av sålda alkoholdrycker för våra största företag, medan den utgör 2,3% för våra minsta företag. I föreslagen taxa föreslås därför att de minsta företagen inte ska betala någon omsättningsbaserad avgift. Det innebär en sänkning av den totala avgiften på drygt tusen kronor. Detta berör idag 177 av de totalt 956 verksamheter som idag har serveringstillstånd i Göteborg. Störst ökning av tillsynsavgiften får verksamheter som idag omsätter mer än 10 miljoner kronor i sålda alkoholprodukter. Här föreslås en ökad differentiering upp till en omsättning över 25 miljoner kronor sålda alkoholprodukter. Detta berör idag 107 av de verksamheter som har serveringstillstånd i Göteborg. Utöver detta görs en höjning av ansökningsavgiften för stadigvarande serveringstillstånd med 1400 kronor upp till 12 tusen kronor. Avgiftstexten formuleras så att alla nya tillstånd enligt alkohollagen omfattas vilket innebär att avgiften också kommer omfatta de verksamheter som ansöker om försäljningstillstånd för gårdsförsäljning om den nya lagstiftningen som nu föreslås beslutas. Förvaltningen föreslår också en differentiering av vissa av anmälningsavgifterna där den nedlagda tiden är betydligt lägre än vad avgiften är beräknad utifrån. Detta gäller exempelvis anmälan om bolagsförändringar inom serveringstillstånd och tobakstillstånd där det inte är nödvändigt att göra någon prövning av nya personer. Detta berör en mindre del av de cirka 120 ärenden om bolagsförändringar som inkommer årligen.

Förändringen av avgifter berör främst företag som har serveringstillstånd. Kommunen har i dagsläget mycket få verksamheter med serverings- eller försäljningstillstånd varför de ändrade avgifterna i endast marginell omfattning berör kommunens ekonomi i denna del.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Alkohollagen, lagen om tobak och liknande produkter samt lagen om tobaksfria nikotinprodukter syftar alla till att minska bruket av dessa produkter och därigenom de skadeverkningar dessa produkter kan orsaka på människors hälsa.

Särskilt viktigt är det att skydda barn och ungdomar från att utsättas för alkoholens, tobakens och nikotinens skadliga inverkan. Att förvaltningen kan genomföra rättssäkra tillståndsprövningar och bedriva en verkningsfull tillsyn är en förutsättning för att lyckas med detta uppdrag.

Bilagor

1. Göteborgs Stads taxa för miljö- och klimatnämndens verksamhet enligt alkohollagen, lagen om tobak och liknande produkter och lagen om tobaksfria nikotinfria produkter

Underbilaga

- 1.1 Bilaga 1 till Göteborgs Stads taxa för miljö- och klimatnämndens verksamhet enligt alkohollagen, lagen om tobak och liknande produkter samt lagen om tobaksfria nikotinfria produkter
2. Jämförelse mellan befintliga taxa och föreslagen taxa

Ärendet

Miljöförvaltningen föreslår att miljö- och klimatnämnden godkänner förvaltningens förslag till taxa för miljö- och klimatnämndens verksamhet enligt alkohollagen, lagen om tobak och liknande produkter samt lagen om tobaksfria nikotinprodukter och att nämnden hemställer att kommunfullmäktige fastställer att taxorna ska gälla från och med den 1 januari 2026.

Förvaltningen föreslår också att nämnden hemställer att kommunfullmäktige upphäver Förslag till nya avgifter med anledning av ny alkohollag, beslutad den 12 maj 2011 § 6, Avgiftsjustering för tillståndsärenden enligt alkohollagen, beslutad den 6 februari 2014 § 17, beslut om avgifter för tillstånd och tillsyn enligt Lag om tobak och liknande produkter (2018:2088), beslutad den 23 maj 2019 § 27 samt beslut om taxa för miljö- och klimatnämndens verksamhet enligt lag om tobaksfria nikotinprodukter, beslutad den 8 december 2022 § 29.

Beskrivning av ärendet

Miljö- och klimatnämndens uppdrag

Enligt miljö- och klimatnämndens reglemente ska nämnden fullgöra kommunens uppgifter för det som ankommer på kommunen gällande tillstånd, registrering, tillsyn, kontroll och administrativa ingripande enligt alkohollagen och lagen om tobak och liknande produkter. Nämnden har ansvaret för dessa uppgifter sedan den 1 januari 2021, då ansvaret fördes över från dåvarande social resursnämnd. Därtill har även uppgifter inom lagen om tobaksfria nikotinprodukter tillkommit när lagen trädde i kraft 1 augusti 2022.

Kommunens avgifter och avgiftsuttag regleras i taxor

Enligt bland annat Göteborgs Stads anvisning för hantering av taxor och avgifter ska avgifter och avgiftsuttag för kommunal verksamhet regleras i taxor fastställda av kommunfullmäktige. Hittills har dock taxorna inte funnits någon taxekonstruktion för den aktuella verksamheten, utan endast i direkta kommunfullmäktigebeslut om avgifter. Kommunfullmäktiges beslut gällande avgifter inom alkoholområdet beslutades 12 maj 2011 och därefter gjordes en justering av vissa avgifter 6 februari 2014. Kommunfullmäktiges senaste avgiftsbeslut gällande tobak och liknande produkter beslutades 23 maj 2019 i samband med att lagen om tobak och liknande produkter infördes och Kommunfullmäktiges senaste beslut gällande taxor för tobaksfria nikotinprodukter beslutades 8 december 2022 efter att den nya lagen om tobaksfria nikotinprodukter infördes. Bortsett från beslut under pandemin om att sätta ned avgifter så har enbart indexuppräknings därefter gjorts av respektive avgiftsbeslut. Det finns därför ett stort behov av att se över att avgifterna är ändamålsenligt utformade och anpassade för att täcka den del av verksamheten som kan bekostas av avgifter. Utöver detta så behöver avgifterna också utformas och beslutas i form av en taxekonstruktion.

Ärendets bakgrund

Kommunens rättighet att ta ut avgift

Kommunen har enligt 8 kap. 10 § alkohollagen rätt att ta ut avgifter för provning av serveringstillstånd samt för tillsyn av serverings och försäljningsställen. Enligt 8 kap. § 1 lagen om tobak och liknande produkter får kommunen ta ut avgift för provning av försäljningstillstånd. Enligt 8 kap 2 § lagen om tobaksfria nikotinprodukter får

kommunen ta ut avgift för tillsyn av den som driver tillståndspliktig eller anmälningspliktig försäljning. Enligt 40 § lagen om tobaksfria nikotinprodukter får kommunen ta ut avgifter för tillsyn av anmälningspliktig försäljning. Avgifterna ska spegla kommunens faktiska kostnader för verksamheten och ska följa de allmänna krav som följer av självkostnadsprincipen och som gäller för kommunala taxor.

Kommunens rätt att ta ut avgifter och nivån på avgifterna regleras i 2 kap. 5 § kommunallagen (KL) och kommunens självkostnadsprincip regleras i 2 kap. 6 § KL. Självkostnadsprincipen syftar på det totala avgiftsuttaget för en verksamhet. Kostnaderna i det enskilda fallet har ingen betydelse för självkostnadsprincipen. Vid beräkning av självkostnaderna får alla relevanta kostnader som verksamheten ger upphov till tas med. Exempel på kostnader är personalkostnader, material-, utrustning, lokalkostnader med mera.

Utformning av taxan

För att utreda vilken konstruktion av taxa som skulle vara den bästa utifrån förutsättningarna att den skulle vara ändamålsenlig och tydlig så gav förvaltningen en extern konsult i uppdrag ta fram ett underlag med förslag på olika möjliga taxekonstruktioner samt för- och nackdelar med dessa.

Uppdraget innefattade en omvärldsbevakning av sju kommuner och har besvarat ett antal frågeställningar som förvaltningen varit särskilt intresserad av, bland annat om olika taxekonstruktioner skulle kunna påverka förtroendet och acceptansen av förvaltningens avgifter hos företagen. Omvärldsbevakningen har sedan legat till grund för förvaltningens analys av för- och nackdelar samt rekommendation av modell för taxekonstruktion som förvaltningen anser vara bäst för verksamheten ur så väl kostnadstäckningshänseende som transparens gentemot dem vi är till för.

Nuvarande avgifter för tillsyn av serveringstillstånd bygger på en kombination av en fast och en rörlig avgift vilket är en vanlig och vedertagen modell i landet. Förvaltningens bedömning, med genomförd utredning som grund, är att ett genomförande av en större förändring av taxekonstruktion inte skulle vara lösningen för att öka kostnadstäckningen och inte heller öka kundnöjdheten. Det framförs inte heller i från näringslivet ett behov av förändrad taxekonstruktion i den utredning som gjorts.

Underlaget presenterades för miljö- och klimatnämnden hösten 2024 och nämnden beslutade vid sitt sammanträde 17 december 2024 § 223 att uppdra åt förvaltningen att ta fram förslag på nya taxor för alkohol- och tobaksområdet enligt nuvarande modell, vilket innebär att taxorna ska baseras på en kombination av fasta och rörliga avgifter, som ger full täckning för de kostnader som kan avgiftsfinansieras inom alkohol- och tobaksområdet.

Förvaltningens bedömning

En taxa

Nämnden har gett förvaltningen i uppdrag att ta fram nya taxor inom alkohol och tobaksområdet. I dagsläget är det tre lagstiftningsområden som berörs. Alkohollagen, lagen om tobak och liknande produkter samt lagen om tobaksfria nikotinprodukter. För de verksamheter som säljer eller serverar alkohol så är det inte ovanligt att de även säljer övriga nikotinprodukter. För verksamheter som säljer tobak och övriga nikotinprodukter så är det vanligt att de även säljer alkoholprodukter i form av folköl. Exempelvis butiker

som säljer tobak, e-cigarettor och tobaksfria nikotinprodukter säljer ofta också folköl. Restauranger som säljer alkohol säljer ofta också exempelvis tobaksfria nikotinprodukter. För att underlätta för företagen att få avgifter på samma faktura, samt för att effektivisera verksamheten så anser förvaltningen att det är mest ändamålsenligt att ha en taxa för alla tre områden, dvs alkohollagen, lagen om tobak och liknade produkter samt lagen om tobaksfria nikotinprodukter. Den nuvarande taxan för tobaksfria nikotinprodukter föreslås därmed att upphöra och i stället inkluderas i den nya taxan för miljö- och klimatanvändens verksamhet enligt alkohollagen, lagen om tobak och liknade produkter, samt lagen om tobaksfria nikotinprodukter.

Förvaltningen har vid utformning av taxan utgått från stadsledningskontorets modell för taxekonstruktion. En översyn av tydligheten i vad avgifterna omfattar och vilken avgift som tas ut för varje del har också gjorts. Förenklningar för att lättare hitta och förstå vilken avgift som gäller för aktuellt ärende föreslås som en konsekvens av den översyn som gjorts. Avgifterna för respektive område har setts över för att förvaltningen ska ha kostnadstäckning för den del som kan finansieras med avgifter. I den taxa som föreslås i detta ärende har hänsyn tagits till det förslag om att införa så kallad ”gårdsförsäljning” i alkohollagen. Förslaget ligger för närvarande för behandling hos riksdagen. Beslut väntas fattas i april 2025. För både ansökan om gårdsförsäljningstillstånd och ändring av ett redan beviljat tillstånd, så har texten i avgiften anpassats så att den omfattar alla typer av tillstånd som meddelas med stöd av alkohollagen. En ny årlig tillsynsavgift föreslås. Denna kommer bara bli aktuell under förutsättning att riksdagen fattar beslut om att införa gårdsförsäljning i alkohollagen.

I förslaget till taxa föreslås att den årliga tillsynsavgiften halveras för de verksamheter som startar under andra halvan av kalenderåret, mot bakgrund att tillsyn inte kommer hinna utföras i samma omfattning som om de hade haft verksamhet hela året.

Här nedan följer en beskrivning av de förändringar som föreslås utifrån hur nuvarande avgiftsbeslut och taxa ser ut.

Avgifter för prövning av serveringstillstånd

Ansökan om nytt stadigvarande tillstånd

I nuvarande taxa finns tre olika typer av ansökan om stadigvarande serveringstillstånd. Dels stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten, dels stadigvarande serveringstillstånd till slutet sällskap med eller utan cateringverksamhet och dels stadigvarande tillstånd för provsmakning vid tillverkningsställe.

Prövningen av dessa tre olika tillståndsansökningar genomförs i stora drag på samma sätt. Avgiften är idag också samma. Om förslaget om gårdsförsäljning beslutas så kommer det tillkomma en ny typ av ansökning inom alkohollagen som gäller ansökan om gårdsförsäljningstillstånd. Denna prövning motsvarar till stor del den prövning som idag genomförs på ett stadigvarande serveringstillstånd och avgiften bör därför ligga på samma nivå. Förvaltningen föreslår därför att de tre nuvarande områdena för stadigvarande serveringstillstånd ersätts och att det nya avgiftsområdet gäller nytt stadigvarande tillstånd. Det kommer då att omfatta såväl stadigvarande serveringstillstånd som gårdsförsäljningstillstånd.

Tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten

Idag finns det en differentierad avgift för tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten beroende på antal dagar tillståndet avses gälla. Avsikten är att en högre avgift tas ut för evenemang som är större och som därmed kräver mer kontakter och ofta fysiska möten med sökande både före och efter genomförandet. Antal dagar är i detta avseende inte något bra mått att differentiera avgiften utifrån. Förvaltningen föreslår därför att differentieringen i stället görs utifrån antalet personer, där evenemang med fler än 5 000 personer föreslås få den högre avgiften.

Tillfälligt serveringstillstånd till slutet sällskap

Avgiften för tillfälligt serveringstillstånd till slutet sällskap är idag uppdelad i en grundavgift och en avgift per tillfälle som tillståndet omfattar. Denna konstruktion har varit svårtolkad. Den motiveras inte heller av den nedlagda tiden eftersom flera tillfällen vid samma tillfälle inte kräver mer handläggningstid än ett tillfälle. Vi föreslår därför att denna konstruktion tas bort och att avgiften i stället föreslås gälla varje ansökan om slutet sällskap oavsett hur många tillfällen ansökan avser.

Tillfälligt provsmakningstillstånd

Avgiften för tillfälligt provsmakningstillstånd är idag differentierad utifrån antalet dagar som provsmakningstillståndet ska gälla. Eftersom ansökningstillfällena är få och vi hittills inte har fått någon ansökan om provsmakning fler än tre dagar så anser förvaltningen att det inte är motiverat att differentiera avgiften utifrån antalet dagar utan föreslår i stället att samma avgift ska gälla för ansökan om tillfälligt provsmakningstillstånd oavsett antal dagar.

Ändrade förutsättningar i tillståndshavande bolag

Om förutsättningarna ändras i ett bolag som har serveringstillstånd så ska detta enligt alkohollagen anmälas till förvaltningen. I de flesta fall innebär det att förvaltningen behöver göra en utredning av vilka personer som har betydande inflytande i verksamheten och att en utredning av dessa tillkommande personers personliga och ekonomiska lämplighet behöver utredas. Förvaltningen behöver även utreda och tillse att kravet på kunskap inom alkohollagen uppfylls. För detta tas idag en avgift ut. I vissa fall så innebär de förändrade förutsättningarna inte att någon större utredning behöver utföras. Idag betalar dessa verksamheter samma avgift som verksamheter där utredning görs. Förvaltningen föreslår nu därför att avgiften differentieras, så att de företag som enbart ändrar i styrelsen eller en operativt ansvarig betalar en lägre avgift än idag.

Anmälan om catering och godkännande av lokal

Vid anmälan om catering tar förvaltningen ut en avgift. Avgiften skiljer sig åt om det är första gången catering sker till lokalen eller om det är en lokal där catering tidigare skett. Denna skillnad görs för att lokalen som används ska vara brandsäker och vid det första tillfället en lokal används ska den som anmäler även skicka in handlingar som styrker detta.

Denna uppdelning har varit svår att tolka och avgiften har därmed varit svår för företag att förutse. Avgiftsskillnaden på 300 kronor respektive 200 kronor avspeglar inte heller skillnaden i nedlagd tid. Avgiften är idag också knuten till det antal lokaler en verksamhet vill ha catering till, det vill säga avgiften betalas per lokal och inte per ansökan. För att skapa en enklare och mer transparent taxa föreslår förvaltningen att avgiften i stället ska

gälla per ansökningsärende om catering oavsett hur många lokaler som avses och oavsett om lokalen är godkänd för catering sedan tidigare eller inte.

Tillsynsavgifter enligt alkohollagen

Tillsynsavgiften enligt alkohollagen kommer, under förutsättning att riksdagen beslutar att införa gårdsförsäljning i alkohollagen, att bestå av två delar. Dels en tillsynsavgift för gårdsförsäljningstillstånd, dels en tillsynsavgift för serveringstillstånd.

Tillsynsavgift för gårdsförsäljningstillstånd

Enligt förslaget om gårdsförsäljningstillstånd finns det en begränsning om vilka tider försäljning får ske. Det finns också en volymbegränsning, där den som tillverkar över volymbegränsningen inte kan beviljas ett gårdsförsäljningstillstånd.

Förvaltningen anser utifrån dessa förutsättningar att det inte är relevant för gårdsförsäljningstillstånd att ha några rörliga delar av tillsynsavgiften utan föreslår att verksamheter med gårdsförsäljningstillstånd får en fast avgift i nivå med den tillsynsavgift som idag finns för verksamheter med tobakstillstånd. Att denna nivå föreslås beror på att förslaget om gårdsförsäljning, till skillnad från serveringstillstånd, kräver att en verksamhet med gårdsförsäljning ska upprätta ett egenkontrollprogram samt erbjuda någon form av besöksarrangemang. Förvaltningen anser utifrån vad som är känt om vad tillsynen av dessa försäljningsställen bör omfatta att tillsynen i omfattning därmed till stora delar kommer likna den tillsyn som idag genomförs på verksamheter som har försäljningstillstånd för tobak.

Tillsynsavgift för serveringstillstånd

För serveringstillstånd föreslås att avgiften precis som idag består av en fast del, en del beroende på hur sen serveringstid en verksamhet har, samt en rörlig del som beror på en verksamhets omsättning av alkoholdrycker föregående år.

Fast avgift

Enligt nuvarande taxa är den fasta avgiften olika beroende på om serveringstillståndet avser tillstånd för allmänheten eller om det avser tillstånd för slutna sällskap. Den fasta avgiften 2025 för stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten är 1 990 kronor, medan den fasta avgiften för tillstånd för slutet sällskap är 3 310 kronor.

Avgiften för slutet sällskap är högre eftersom avgift för omsättning inte tas ut för verksamheter med tillstånd för servering till slutet sällskap. För att göra taxan tydligare och enklare att förstå och använda så föreslås att den fasta avgiften för stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten höjs till samma nivå som för stadigvarande serveringstillstånd till slutet sällskap. Den fasta avgiften kommer därmed vara samma oavsett om servering sker till allmänhet eller slutet sällskap.

Serveringstid

Nuvarande uppdelning och avgiftsnivåer föreslås vara kvar.

Omsättningsbaserad avgift

Avgiftsnivåerna för omsättning har setts över utifrån förutsättningen att avgifterna ska täcka de kostnader som förvaltningen har för tillsyn. Differentieringen har ökat från 6 till 13 nivåer, dels genom att göra stegen mellan nivåerna för företag med mindre omsättning lägre, dels genom att höja den högsta omsättningsbaserade nivån och lägga till fler steg i nivåökningen. I nuvarande avgiftsbeslut utgör 10 miljoner kronor i omsättning den högsta

nivån, vilket innebär att från 10 miljoner kronor och uppåt betalar företag oavsett storlek samma omsättningsbaserad avgift. Detta föreslås justeras genom att ytterligare 4 steg över 10 miljoner kronor läggs till. För företag med lägre omsättning så betalar idag alla företag upp till 500 000 kronor i årlig omsättning den lägsta omsättningsbaserade avgiften. Här föreslås att avgiften för företag upp till 250 000 kronor i omsättning sätts till 0 kronor och att företag därmed börjar betala en omsättningsbaserad avgift först från 250 000 kronor och uppåt. Detta skapar bättre ekonomiska förutsättningar för mindre företag att etablera sig på marknaden. Avgiftsjusteringarna för såväl företag med mindre som större omsättning går också väl i linje med det behov av tillsyn utifrån alkohollagen som behövs. Företag med större alkoholbaserad omsättning säljer mer alkohol och behovet av tillsyn ökar därmed.

Påminnelseavgift restaurangrapporter

En tillståndshavare är enligt alkohollagen skyldig att lämna de uppgifter som är nödvändiga för att Folkhälsomyndigheten ska kunna föra statistik över verksamheten. Detta görs genom att en tillståndshavare rapporterar sin alkoholförsäljning i en restaurangrapport.

Rapporteringen ska ske till Folkhälsomyndigheten, men det är kommunen som enligt Folkhälsomyndighetens föreskrifter (FoHMFS 2014:5) om statistiska uppgifter avseende servering är skyldiga att skicka ut blanketter, påminna de verksamheter som inte lämnar in sin restaurangrapport i tid samt kontakta de företag vars uppgifter inte stämmer efter Folkhälsomyndighetens granskning för att reda ut vad som rapporterats fel. Det är en förhållandevis stor andel företag med serveringstillstånd som inte lämnar sin rapport i tid. För 2025 var det 18% av samtliga företag med serveringstillstånd i Göteborg som inte lämnade sin rapport senast 1 mars som är det lagstadgade datum då rapportering ska ske. Förvaltningen har idag möjlighet att ta ut en påminnelseavgift från de verksamheter som lämnar sina uppgifter för sent. Avgiften för att påminna om att rapport ska lämnas är idag 500 kronor. Förvaltningen föreslår en höjning till 1 500 kronor för varje gång förvaltningen behöver påminna ett företag om att lämna rapporten. Höjningen är gjord för att motsvara det arbete förvaltningen lägger ned på att påminna om uppgifterna, men syftar också till att få ett högre incitament att lämna in rapporten i tid. Uppgifterna om omsättning som används för debitering av årlig avgift utgår från uppgiften som ska lämnas i restaurangrapporten. I de fall då restaurangrapport inte lämnats trots att två påminnelser, så föreslår förvaltningen att avgift för den högsta avgiften för omsättning debiteras dessa företag. Det betyder att de får en avgift som består av den fasta avgiften enligt detta förslag 3400 kronor, tilläggsavgift för sen serveringstid utifrån aktuell serveringstid samt högsta avgift för årlig omsättning av alkoholdrycker, enligt nuvarande förslag 42 000 kronor

Prövnings och anmälningsavgifter för tobak, övriga nikotinprodukter samt folköl

Nuvarande avgiftsbeslut för tobak, nikotinprodukter samt folköl beslutades 2019. Behovet av justering av avgifter är här betydligt mindre än avgifter kopplat till serveringstillstånd.

Följande justeringar av taxan föreslås:

Ändrade förutsättningar i tillståndshavande bolag

Om förutsättningarna ändras i ett bolag som har tobakstillstånd så ska detta enligt lagen om tobak och liknande produkter anmälas till förvaltningen. I de flesta fall innebär det att förvaltningen behöver göra en utredning av vilka personer som har betydande inflytande i verksamheten och att en utredning av dessa tillkommande personers personliga och ekonomiska lämplighet behöver utredas. För detta tas idag en avgift ut. I vissa fall så innebär de förändrade förutsättningarna inte att någon större utredning behöver utföras. Idag betalar dessa verksamheter samma avgift som verksamheter där utredning görs. Förvaltningen föreslår nu därför att avgiften differentieras, så att de företag som enbart ändrar i styrelsen betalar en lägre avgift än idag.

Anmälan om egenkontroll för företag med tobakstillstånd

Företag som innehar tobakstillstånd måste ha ett för verksamheten lämpligt egenkontrollprogram. Vid ansökan om tobak prövas egenkontrollprogrammet, men om förändringar i verksamheten sker så behöver bolaget ändra sitt egenkontrollprogram så att det anpassas till de nya förutsättningarna. Enligt lagen om tobak och liknande produkter ska ett ändrat egenkontrollprogram anmälas till förvaltningen. Enligt dagens avgifter får en verksamhet som gör denna ändring betala den avgift som gäller för ändring av befintligt tillstånd. Granskningen av egenkontrollprogram är generellt mer omfattande än övriga ändringar av tillstånd. Förvaltningen föreslår därför att en särskild avgift införs för anmälan av egenkontrollprogram som är något högre än övriga ändringar. Antalet anmälningar om ändrat egenkontrollprogram har hittills varit färre än fem per år.

Tillsynsavgift för folköl, e-cigarett och tobaksfria nikotinprodukter

För tillsyn av folköl, e-cigarett och tobaksfria nikotinprodukter tas en årlig tillsynsavgift ut. Folköl omfattas av alkohollagens bestämmelser, men eftersom tillsyn av folköl oftast sker parallellt med tillsyn av tobak och nikotinprodukter så har folköl placerats i samma del av taxan som tobak, e-cigarett och tobaksfria nikotinprodukter.

Enligt dagens avgifter så har folköl och e-cigarett en likadan avgiftsnivå. Det finns också en mängdavgift som är något rabatterad om ett företag har både folköl och e-cigarett eftersom tillsynen då kan utföras vid samma tillsynstillfälle. I samband med att lagen om tobaksfria nikotinprodukter trädde i kraft i augusti 2022 beslutade Kommunfullmäktige om en separat taxa som började gälla från och med 1 januari 2023. Avgiften för dessa produkter är idag något högre än avgiften för folköl och e-cigarett. För att underlätta för företagen att hitta aktuella avgifter och göra dem lättare att förstå föreslår förvaltningen att taxan om tobaksfria nikotinprodukter upphävs och att avgiften för dessa produkter i stället införs i nu föreslagna taxa. Förvaltningen föreslår också att den särskilda konstruktionen med mängdrabatt tas bort eftersom det blir väldigt komplext, otydligt och svårt att administrera med tre olika försäljningsslag. Förvaltningen föreslår i stället att varje produktslag får en egen tillsynsavgift. Förvaltningen anser att tillsynsavgiften för samtliga tre produktslag bör vara på samma nivå. Det är vanligt att försäljningsställen har flera av dessa produktslag. Tillsynen av de olika produktslagen kan i dessa fall planeras och genomföras samtidigt.

Behov av justerade avgifter

Förvaltningen ansvarar enligt reglemente för kommunens uppgift att bedriva prövning och tillsyn enligt alkohollagen, lagen om tobak och liknande produkter samt lagen om tobaksfria nikotinprodukter. Kommunen får enligt lagstiftningarna ovan ta ut avgifter för detta. Miljö- och klimatanmänden har gett förvaltningen i uppdrag att utforma en taxa som innebär att avgift ska tas ut för de delar som kan finansieras med avgifter. Avgifterna ska tas ut enligt den så kallade självkostnadsprincipen. Självkostnadsprincipen behöver inte appliceras på varje enskild arbetsuppgift utan syftar till hela verksamhetens kostnad. Avgifterna inom alkoholområdet beslutades 2011 och en justering av delar av avgifterna gjordes 2014. Därefter har avgifterna inte justerats utöver indexuppräkning. Samtidigt har omvärlden under denna period förändrats vilket innebär att omfattning och fördjupning av arbetet har ökat. Nuvarande avgifter täcker därför idag inte fullt ut de arbetsuppgifter som kan finansieras med avgifter. Därför behöver det sammanlagda uttaget av avgifter öka med cirka 2,9 miljoner kronor för att en korrekt kostnadstäckning ska uppnås.

Prövning och anmälningsavgifter inom alkohol och tobak i jämförelse med andra kommuner

Handläggningen av stadigvarande serveringstillstånd är omfattande och kräver ofta en fördjupad utredning av bland annat finansiering, personlig lämplighet, dispositionsrätt, kontroll av ett varierat matutbud, kunskapskrav samt bedömning av serveringsyta. Dessutom tillkommer remissförfarande till Polismyndigheten, Skatteverket, socialförvaltning samt intern remiss med miljöförvaltningens hälsoskyddsenhet. Avgiften för stadigvarande serveringstillstånd har inte justerats (utöver indexuppräkning) sedan 2011, medan kravet på särskild finansiell utredning har ökat. Den finansiella utredningen har alltid varit en del av lagstiftningen, men de senaste åren har de nationella myndigheterna; Ekobrottsmyndigheten och Skatteverket utvecklat riktlinjer för ekonomisk granskning i syfte att öka arbetet för att komma åt välfärdsbrott och organiserad brottslighet. För att fortsatt kunna arbeta med att hantera ansökningarna snabbt och effektivt, och samtidigt göra den fördjupade ekonomiska utredningen som lagstiftningen kräver så föreslår förvaltningen att avgiften för ansökan om nytt tillstånd höjs från nuvarande 10 600 kronor till 12 000 kronor. Avgiften ligger i nivå med Stockholm och Malmö, där Stockholm har något högre avgift och Malmö något lägre, men är lägre än våra kranskommuner. Antalet ansökningar beräknas för 2025 uppgå till 120 stycken.

Jämförelse	Göteborg	Stockholm	Malmö	Partille (inklusive Kungälv, Stenungsund, Ale, Öckerö, Lerum, Härryda)	Kungsbacka (inklusive Mölndal)	Borås
	Avgift i kronor	Avgift i kronor	Avgift i kronor	Avgift i kronor	Avgift i kronor	Avgift i kronor
Ansökan stadigvarande serveringstillstånd	12 000	12 590	10 000	13 920	13 500	17 000

Ansökan om tillstånd för tobak liknar till stora delar den prövning som görs av serveringstillstånd. Samma fördjupade utredning av finansiering av verksamheten samt ekonomisk och personlig lämplighet ska genomföras. Förvaltningen granskar också företagets egenkontrollprogram samt övriga lagkrav. Förvaltningens avgift för prövning av tobakstillstånd är idag 11 000 kronor. Jämfört med övriga storstäder och grannkommuner så ligger Göteborg något över Stockholm och Malmö, medan vi ligger lägre än våra kranskommuner. Förvaltningen anser att nuvarande nivå är lämplig.

Jämförelse	Göteborg	Stockholm	Malmö	Partille (inklusive Kungälv, Stenungsund, Ale, Öckerö, Lerum, Härnäs)	Kungsbacka (inklusive Mölnådal)	Borås
	Avgift i kronor	Avgift i kronor	Avgift i kronor	Avgift i kronor	Avgift i kronor	Avgift i kronor
Ansökan om tillstånd för att sälja tobak	11 000	9 970	9 500	12 528	12 150	14 500

För övriga områden har mindre justeringar av avgifterna gjorts. Bland annat för tillfälligt serveringstillstånd för slutna sällskap och anmälan om catering där avgiften föreslås tas ut per ansökan i stället för per tillfälle servering ska ske. I Några fall har vi valt att sänka avgiften. Exempelvis sänks avgiften för företag med serveringstillstånd som anmäler ändrade förutsättningar i bolag. Samtliga avgifter har avrundats uppåt till närmaste hundratal.

Tillsynsavgifter serveringstillstånd

Tillsynsarbetet kan delas in i två delar: inre tillsyn och yttre tillsyn. Där den inre tillsynen består av löpnade kontroll av företagets vand, det vill säga en bedömning av den personliga lämpligheten hos personer med betydande inflytande i bolaget, samt den ekonomiska skötsamheten hos bolaget. Förvaltningen kontrollerar också löpande att verksamheter anmäler ändringar i sina styrelser.

I förekommande fall upprättas ärenden för utredning av sanktion mot företag som har brister.

Den inre tillsynen omfattar också planering av den ”yttre tillsynen”, hantering av inkommande tips och klagomål från allmänheten, samt tips och uppgifter från Polisens tillsyn av serverings- och försäljningsställen.

Den yttre tillsynen består av tillsynsbesök ute på försäljnings- respektive serveringsställen, inklusive förarbete samt efterarbete i form av att kontrollera uppgifter, skriva tillsynsrapporter. I de fall företaget haft brister i sin verksamhet är det nödvändigt att starta utredning för bedömning av sanktion mot företaget. Yttre tillsyn på serveringsställen sker främst på kvällar, nätter och helger, eftersom tillsyn av ordning och nykterhet är några av de områden som utgör störst risk utifrån syftet att minska alkoholens skadliga inverkan.

Tillsynsavgifterna för serveringstillstånd har inte justerats sedan 2011, medan antalet serveringsställen i Göteborg har ökat. Även det allmänna kostnadsläget i samhället har ökat. Det innebär att framför allt den omsättningsbaserade delen av tillsynsavgifterna inte har följt med i den kostnadsökning som skett i samhället. Idag är den högsta omsättningsbaserad avgiften baserad på en omsättning av alkoholdrycker på mer än 10 miljoner kronor. I detta förslag till taxa föreslås därför att den högsta nivån för omsättning höjs till en omsättning över 25 miljoner kronor. Ökningen över 10 miljoner kronor föreslås ske i fyra trappsteg. Samtidigt så har de omsättningsbaserade nivåerna för mindre företag delats upp i mindre steg. Förändringen innebär att de företagen med omsättning mindre än 250 000 kronor föreslås undantas från omsättningsbaserad avgift. Detta innebär att den totala tillsynsavgiften för dessa företag sänks från 5 970 kronor till 4 800 kronor. Detta berör idag 177 företag. För företag med en omsättning över 10 miljoner kronor innebär förändringen en ökning av den omsättningsbaserade delen på mellan 8 440 kronor för verksamheter med omsättning mellan 10 miljoner kronor och 15 miljoner kronor, medan det för verksamheter med en omsättning över 25 miljoner kronor innebär en ökning på 23 440 kronor. I dagsläget finns det 107 företag med en alkoholomsättning över 10 miljoner kronor i Göteborg. Avgiftens förhållande till omsättningen innebär att tillsynsavgiften för de största företagen även efter föreslagen höjning utgör 0,13% av företagets omsättning av alkoholdrycker, medan tillsynsavgiften för företag med en alkoholomsättning mellan 250 001 kronor och 500 000 kronor utgör 1,7 % av den totala omsättningen av alkoholdrycker.

Förändringen av tillsynsavgiften är i linje med behovet av tillsyn, då små verksamheter med liten alkoholförsäljning innebär en mindre risk och tillsynsbehovet därmed är mindre jämfört med en verksamhet som har en hög alkoholförsäljning.

Föreslagna ändringar av tillsynsavgifter innebär att Göteborg ligger på jämförbara nivåer som övriga storstäder samt våra kranskommuner.

Jämförelse	Göteborg	Stockholm	Malmö	Partille (inklusive Kungälv, Stenungsund, Ale, Öckerö, Lerum, Härryda)	Kungsbacka (inklusive Mölndal)	Borås
	Avgift i kronor	Avgift i kronor	Avgift i kronor	Avgift i kronor	Avgift i kronor	Avgift i kronor
Fast avgift tillsynsavgift	3 400	3150	4 400	4176	4 050	5 000
Serveringstid till 01	0	0	0	0	0	0
Serveringstid 01.01-02.00	1 400	2 100	1 200	0	0	0
Serveringstid 02.01-03.00	2 700	4 200	2 500	0	0	0
Serveringstid till 03.01-04.00	6 700	8 390	5 000	0	0	0
Serveringstid till 04.01-05.00	9 300	10 490	7 500	0	0	0

Jämförelse	Kronor
Omsättningsbaserad avgift Göteborg	
0-250 000	0
250 001-500 000	2 800
500 001-1 000 000	7 000
1 000 001-2 000 000	10 000
2 000 001-4 000 000	13 000
4 000 001-6 000 000	16 000
6 000 001-8 000 000	19 000
8 000 001-10 000 000	22 000
10 000 001-15 000 000	27 000
15 000 001-20 000 000	32 000
20 000 001-25 000 000	37 000
Över 25 000 000	42 000

Jämförelse	Kronor
Omsättningsbaserad avgift Stockholm	
1-200 000	1 000
200 001-500 000	2 000
500 001-1 000 000	4 650
1 000 001-2 000 000	7 500
2 000 001-4 000 000	12 500
4 000 001-6 000 000	17 500
6 000 001-8 000 000	22 500
8 000 001-10 000 000	27 500
10 000 001-20 000 000	32 500
Över 20 000 000	37 500

Jämförelse	Kronor
Omsättningsbaserad avgift Malmö	
0-100 000	1 900
100 001-250 000	4 400
250 001-500 000	7 500
500 001-1 000 000	10 100
1 000 001-2 000 000	11 300
2 000 001-4 000 000	13 200
4 000 001-6 000 000	14 500
6 000 001-8 000 000	17 700
8 000 001-12 000 000	20 000

12 000 001-16 000 000	24 000
16 000 001-20 000 000	27 800
20 000 001-26 000 000	32 800
Över 26 000 0000	37 900

Jämförelse	Kronor
Omsättningsbaserad avgift Partille (Inklusive Stenungsund, Kungälv, Öckerö, Lerum, Härryda och Ale kommun)	
0-50 000	0
50 001-100 000	1 392
100 001-200 000	4 176
200 001-500 000	6 960
500 001-1 000 000	9 744
1 000 001-2 000 000	11 136
2 000 001-3 000 000	15 312
3 000 001-4 000 000	18 096
4 000 001-6 000 000	20 880
6 000 001-8 000 000	26 448
8 000 001-12 000 000	29 232
Över 12 000 000	32 016

Jämförelse	Kronor
Omsättningsbaserad avgift Kungsbacka och Mölndal	
0-50 000	0
50 001-100 000	1 350
100 001-200 000	4 050
200 001-500 000	6 750
500 001-1 000 000	9 450
1 000 001-2 000 000	10 800
2 000 001-3 000 000	14 850
3 000 001-4 000 000	17 550
4 000 001-6 000 000	20 250
6 000 001-8 000 000	25 650
8 000 001-12 000 000	28 350
Över 12 000 000	31 050

Jämförelse	
Omsättningsbaserad avgift Borås	
Rörlig avgift baseras på årlig omsättning av försäljning av alkoholdrycker föregående år, inklusive moms, upp till 800 000 kr/år.	3 % av årsomsättningen
800 001-2 000 000	25 000
2 000 001-5 000 000	27 000
5 000 001-10 000 000	30 000
10 000 001-15 000 000	32 500
Över 15 000 001	35 000

Tillsynsavgifter tobakstillstånd

Tillsynsavgifterna för tobak beslutades 2019 och ligger idag på en nivå som motsvarar nedlagd tid. I jämförelse med övriga storstäder och våra kranskommuner så ligger Göteborgs tillsynsavgifter i nivå. Några större förändringar av dessa avgifter föreslås därför inte. Avgiften för tobaksfria nikotinprodukter har justerats med annat index sedan den taxan beslutades. Avgiften för tobaksfria nikotinprodukter föreslås därför justeras ned till samma nivå som e-cigarett och folköl.

Jämförelse	Göteborg	Stockholm	Malmö	Partille (inklusive Kungälv, Stenungsund, Ale, Öckerö, Lerum, Härryda)	Kungsbacka (inklusive Mölndal)	Borås
Tillsynsavgift tobak	7 900	6290	6 000	12 528	12 150	6 000 + timavgift på 1440 kr vid uppföljande kontroll
Tillsynsavgift e-cigarett	3 100	3 090	3 000	2 784	2 700	2 500
Tillsynsavgift folköl	3 100	3 090	2 200	2 784	2 700	2 400
Tillsynsavgift tobaksfria nikotinprodukter	3 100	3 570	3 000	2 784	2 700	2 800

Maria Jacobsson

Angelica Winter

Direktör

Avdelningschef